

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A 2020 utáni KAP

(2017/C 342/02)

Előadó: Guillaume CROS (FR/PES) Oksztánia régió közgyűlésének alelnöke

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

I. ÁLTALÁNOS MEGJEGYZÉSEK

1. örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság szeretné bevonni a Régiók Európai Bizottságát a 2020 utáni KAP-pal kapcsolatos előretérítő eljárásba; úgy véli, hogy a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és a vidéki területek komoly kihívásokkal szembesülnek, ezért elkerülhetetlenné vált a KAP reformja;
2. hangsúlyozza, hogy a KAP-nak az eddigiekhez hasonlóan továbbra is fontos szerepet kell játszania az európai integrációban; az Európai Unió működéséről szóló szerződés 39. cikkében megfogalmazott célkitűzések a jelenleg folyamatban lévő felülvizsgálat keretében is teljes mértékben érvényesek;
3. megjegyzi, hogy a mezőgazdasági szektor a második legnagyobb foglalkoztató ágazat az EU-ban, amelyben 22 millió mezőgazdasági termelő, illetve az agrár-élelmiszeripari lánc további részeiben még 44 millió ember dolgozik, akik több mint 500 millió európaiat látnak el elérhető áron kiváló minőségű élelmiszerekkel; a mezőgazdaság foglalkoztatási hatása ennél is bővebb, ha tekintetbe vesszük a mezőgazdasági gépgyártás, gépjávitás, forgalmazás, input anyag gyártás és forgalmazás területét;
4. kéri, hogy a KAP-ot alakítsák *igazságos, fenntartható, szolidáris és színvonalas* mezőgazdasági politikává, amely a termelők, a régiók, a fogyasztók és a polgárok szolgálatában áll; úgy gondolja, hogy csak egy erős és közös európai mezőgazdasági és élelmiszer-politika garantálhatja az európai élelmiszerbiztonságot és eredményezhet dinamikus vidéki területeket;
5. megjegyzi, hogy a mezőgazdasági termelők és az állattenyésztők a KAP főszereplői és elsődleges címzettjei. Közreműködésük nélkül nem hajthatók végre azok az intézkedések, amelyekkel a kívánt célokat el szeretnék érni. A KAP-nak szem előtt kell tartania szerepüket és részvételüket, és különösen azt, hogy a mezőgazdasági üzemeknek gazdaságilag fenntarthatónak kell lenniük ahhoz, hogy méltó megélhetést biztosíthassanak a dinamikus és megfelelő foglalkoztatási szinttel rendelkező vidék fenntartásával;
6. meggyőződése, hogy a jövőbeli KAP összeállításakor számítani kell az európai fogyasztókra. A KAP előnyeiről való tájékoztatás, az élelmiszer-biztonság és a környezetvédelem olyan kihívások, amelyek leküzdését az európai fogyasztóknak is magukénak kell érezniük;
7. meggyőződése, hogy a gazdálkodás mint foglalkozás vonzóbbá tételéhez, illetve a biztonságos és magas színvonalú európai mezőgazdaság biztosításához a szabályozott piacok lehetővé tennék a mezőgazdasági termelők megfelelőbb díjazását, állami és magánszektorbeli irányítási eszközöket alkalmazva és intézkedéseket vezetve be a mezőgazdasági árak stabilizálása és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni küzdelem érdekében; fontosnak tartja a mezőgazdasági termelők pozíciójának megerősítését az ágazat többi szereplőjével szemben;
8. úgy véli, hogy a KAP gazdasági, társadalmi, környezetvédelmi, területi és nemzetközi legitimitása nélkülözhetetlen ennek a politikának a fennmaradásához. Az európai agrárszektor fontos tulajdonságokkal rendelkezik, amelyek a versenyképesség alapját képezik. Ilyen tulajdonságok az innovációs képesség, az erős logisztika és infrastruktúra, a nagyfokú diverzitás, az agrárterület fontos természeti és kultúrtörténeti tulajdonságai, a számos családi vállalkozás és egy erősen fejlett vállalkozói szféra, a szigorú környezetvédelmi és egészségügyi szabályok következtében létrejövő termékek. E tulajdonságok mindegyikében lehetőségek rejlenek, és ezeket a tulajdonságokat egy célirányos KAP segítségével hatékonyabban ki kell aknáznunk a mezőgazdaság és a vidék további fejlesztése érdekében;
9. meggyőződése, hogy a KAP-ot sürgősen meg kell reformálni ahhoz, hogy jobban megfeleljen a közvélemény elvárásainak és legitimálja költségvetését, mely sokak által áhított juttatás egy olyan helyzetben, amikor a költségvetési források állandók;
10. meggyőződése, hogy a KAP sikere az egységen alapul, és hogy a jövőben nem szabad ettől a nemzeti hatáskörbe való visszahelyezés irányába eltérni, remélve, hogy a régiókat a szubszidiaritás elvével összhangban megerősítik; a KAP-nak, miközben közös politikának kell maradnia, rugalmasnak kell lennie és figyelembe kell vennie a különböző mezőgazdasági adottságokat, különösen a földközi-tengeri régiók és a legkülső régiók esetében;

11. felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy a fogyasztók egyre tudatosabban fordulnak az olyan helyileg előállított, minőségi, méltányos árú és az állatvédelmi előírásokat is betartó élelmiszerek felé, amelyek erős környezetvédelmi és társadalmi értékkel is bírnak, valamint munkahelyeket és hozzáadott értéket teremtenek; mindez megmutatkozik az ilyen irányú kereslet növekedésében is;

12. úgy véli, hogy az élelmiszer-termelési módok nyomonkövethetőségét – mely a fogyasztók és a termelők biztonságának garanciája – meg kell erősíteni és fenn kell tartani;

13. jelzi, hogy több termelési területen és alágazatban a mezőgazdasági termelők szakmája gazdaságilag nem vonzó, ami tovább rontja a mezőgazdasági üzemek megújítása szempontjából rendkívül kedvezőtlen körösszetételt⁽¹⁾; megítélése szerint az, hogy nagyon kevés fiatal áll mezőgazdasági termelőnek, veszélyezteti az európai családi gazdálkodás és a vidéki területek életképességének a megőrzését; alapvetően fontosnak tartja a fiatal gazdák elindulásának támogatását célzó intézkedések meghozatalát;

14. megállapítja, hogy a KAP-ot, jelentős költségvetése ellenére, a mezőgazdasági foglalkoztatás erőteljes csökkenése kíséri (az európai mezőgazdasági üzemek száma 2007 és 2013 között 20 %-kal csökkent); megállapítja, hogy a KAP költségvetése az elmúlt harminc évben az uniós költségvetés 75 %-áról annak 40 %-ára esett vissza;

15. hangsúlyozza, hogy a mezőgazdasági termelést a KAP-nak kell előmozdítania – ahogyan azt a szerződés előírja – biztosítva a mezőgazdasági termelők számára, hogy bevételeik elsősorban a piacból származzanak, az európai polgárok és fogyasztók számára észszerű és indokolt költségek mellett; hangsúlyozza, hogy számos tanulmány kimutatta, hogy a KAP – a területi kohézió európai célkitűzésének ellentmondva – hozzájárult ahhoz, hogy a mezőgazdasági termelés bizonyos régiókban koncentrálódjon, más régiók kárára;

16. úgy véli, hogy a KAP-nak tükröznie kell Európa agrár-éghajlati sokszínűségét, különös tekintettel a természeti hátrányokkal küzdő övezetekre, amilyen például a dombvidéki legeltetési mezőgazdaság vagy a hegyvidéki gazdálkodás, a földközi-tengeri medence, az északi régiók és a legkülső régiók mezőgazdasága; a KAP-nak figyelembe kell vennie a környezet és a talaj védelmével, valamint az azzal kapcsolatos szerepet, amely a vidéki közösségek és azok kulturális értékeinek megőrzésére, illetve ezen régiók társadalmi rendszerének megőrzésére irányul;

17. emlékeztet arra is, hogy az Európai Számvevőszék figyelmeztetése ellenére az állami támogatások továbbra is igen egyenlőtlenül oszlanak meg a mezőgazdasági üzemek, illetve a tagállamok között; megállapítja, hogy a közvetlen kifizetések területalapú elosztása a mezőgazdasági területek és a közvetlen kifizetések erőteljes koncentrációjához vezetett, jöllehet ez utóbbiaknak jobban figyelembe kellene venniük a mezőgazdasági modellek sokféleségét, a jövedelem szintjét, az előállított hozzáadott értéket, a betöltött munkahelyeket, illetve gondoskodniuk kellene arról, hogy a mezőgazdaság minden régióban fennmaradjon;

18. megállapítja, hogy sok termelő igen alacsony, a szegénységi küszöb alatti jövedelemmel rendelkezik, és ez ellentmond a Római Szerződés azon célkitűzésének, amely „a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítását” fogalmazza meg (39. cikk), ezért szükség van a mezőgazdasági termelők jövedelmének biztosabbá tételére (árak, közvetlen támogatások);

19. úgy véli, hogy KAP-támogatásokat kizárólag a valóban agrártevékenységet folytató termelőknek kellene kapniuk, és nem szabadna támogatni az inaktív üzemeket, melyek elenyésző agrárjövedelmet hoznak tulajdonosaik számára;

20. megjegyzi, hogy a mezőgazdasági termelők túlságosan gyakran kényszerülnek termékeik előállítási költség alatti értékesítésére, és így bekerülnek egy költségsökkenés-árcsökkenés spirálba;

21. támogatja az Európai Bizottság mezőgazdasági piacokat vizsgáló munkacsoportjának 2016. novemberi következtetéseit, és kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen jogalkotási javaslatot a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok leküzdésére;

22. megjegyzi, hogy az EU genetikai erőforrásainak, elsősorban a tenyészállatoknak az exportálása hozzájárul fontos őshonos fajták genetikai erőzójához, különösen harmadik országokban. Ez ellentmond az ENSZ 15. fenntartható fejlődési célkitűzésének, amely a biológiai sokféleség, és különösen az élelmezésbiztonság terén jelentős genetikai erőforrások megőrzéséről szól;

23. úgy véli, hogy – amint arra a tejipari ágazat piacainak elszámoltathatóságára vonatkozó programról szóló RB-tanulmány is rámutatott – a piacok szabályozása sok ágazat számára hatékonyabb és kevésbé költséges, mint az utólagos válságintézkedések bevezetése, és így lehetővé tenné a KAP költségvetésének hatékonyabb felhasználását is;

⁽¹⁾ A Régiók Európai Bizottsága véleménye: „Fiatal európai gazdák támogatása” (HL C 207., 2017.6.30., 57. o.).

24. úgy gondolja, hogy a jövedelembiztosítási rendszerek inkább a biztosítóknak, nem pedig a termelőknek kedvezhetnek, és az árak erőteljes esése esetén költségesek lennének az adófizetők számára, ugyanakkor nem mérsékelnék az árak volatilitását; szeretné, ha megvizsgálnák és értékelnék az Egyesült Államokban kialakított biztosítási rendszert; a legkülső régiók sajátos piaci feltételekkel rendelkező konkrét esetét tanulmányozni kellene;

25. megítélése szerint olyan világos és szilárd jogi keretre van szükség, amely a mezőgazdasági termelők és állattenyésztők számára biztosítja az ahhoz szükséges jogbiztonságot, hogy közép- és hosszú távú döntéseket tudjanak hozni a vállalkozásukkal kapcsolatban;

26. hangsúlyozza, hogy az EU – amely a világ első számú élelmiszer-exportőre és -importőre lett – harmadik országoktól való függősége nőtt, és olyan kereskedelempolitikát dolgozott ki, amely ellentmond az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó célkitűzéseinek;

27. megjegyzi, hogy a korábban Európában termelt mezőgazdasági termékek egyre nagyobb részét importálják harmadik országokból, ahol alacsony a munkaerő költsége, így az EU-ban megtermelt áruk – az ár tekintetében – jelentős versenyhátrányba kerülnek;

28. megjegyzi, hogy az uniós export előnyös is a gazdaság számára, amikor magas hozzáadott értékű mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekről van szó, melyek jövedelmet generálnak és munkahelyeket teremtenek az európai mezőgazdasági és agrár-élelmiszeripari ágazatban;

29. megjegyzi, hogy a szövetkezetek, a termelői szervezetek és a termelői integráció bizonyos formái kulcsszerepet játszhatnak az agrár-élelmiszeripari ágazatokban, lehetővé téve a termelőknek, hogy koncentráltan összevonják a kínálatot, csökkentsék a költségeket, számos szolgáltatást nyújtsanak és erősítsék az élelmiszerláncban elfoglalt pozíciójukat;

30. megállapítja, hogy a főleg európai és afrikai előállítási költségek alatti áron történő európai exportja (tejpor, csirke, paradicsom koncentrátum stb.) csökkenti az afrikai országok termelési kapacitásait, és elősegíti a vidéki lakosság elvándorlását, ami ellentétes az EU abbéli kötelezettségvállalásával, hogy a „fejlesztési szempontú szakpolitikai koherencia” keretében figyelembe veszi az Egyesült Nemzetek által 2015-ben elfogadott fenntartható fejlődési célokat; megjegyzi azt is, hogy az Európai Unió importálja a legtöbb élelmiszert a fejlődő országokból, munkahelyeket teremtve ezen országok agrár-élelmiszeripari ágazatában; megállapítja azonban, hogy az európai előállítási költségek alatti áron történő európai import (gyümölcs, zöldségek, bárány stb.) csökkenti az EU termelési kapacitásait és élelmiszerbiztonsági kockázatokat hordozhat;

31. megjegyzi, hogy az európai mezőgazdasági árak egyre inkább a legalacsonyabb világpiaci árhoz kapcsolódnak, és így az európai termelők egyre nagyobb versenynek vannak kitéve, ugyanakkor a legszigorúbb környezetvédelmi és egészségügyi szabályoknak kell megfelelniük;

32. kiemeli, hogy a mezőgazdasági termelési tevékenység hozzáadott értéke erőteljesen megjelent az upstream és downstream ágazatokban, a mezőgazdasági termelő pozíciója sok esetben túl gyenge lévén az agráripáréval és a kereskedőével szemben; az értékláncon belüli összhang javításának a mezőgazdasági ágazat, az agrár-élelmiszeripar és a kereskedelmi ágazat között az árrés jobb elosztását kell eredményeznie;

33. megállapítja, hogy a vidéki területek egyre lassulnak a városi területekhez képest, és hogy ez a szakadék különösen nagy aggodalomra ad okot amiatt, hogy egyre nő, részben azért, mert a városok és a fővárosok fejlődése felgyorsult ⁽²⁾;

34. sajnálatát fejezi ki a mezőgazdaság és a vadon élő állatok és növények biológiai sokféleségének egyre gyorsabb ütemű csökkenése miatt, hiszen ez veszélyezteti mezőgazdasági rendszereinket és természeti területeinket;

35. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a csak csekély mértékben fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokból eredő talajerózió és talajromlás veszélyezteti a talaj termékenységét, valamint hogy a földterületek művelés alóli egyre nagyobb mértékű kivonása miatt az európai élelmiszerbiztonsághoz szükséges földterületek tűnnek el;

36. felhívja a figyelmet a felszín alatti vízrétegek és folyók mezőgazdasági szennyezésére vagy ezek öntözés általi túl intenzív igénybevételére;

37. hangsúlyozza, hogy a globális felmelegedésnek már jelentős mezőgazdasági kihatásai vannak, amelyek még sürgetőbbé teszik a termelési módok átalakítását;

⁽²⁾ „A növekedést és munkahelyteremtést szolgáló beruházások. A fejlődés és a jó kormányzás előmozdítása az Unió régióiban és városaiban – Hatodik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról”, Európai Bizottság, 2014. július 23.

38. rámutat, hogy fontos a digitális innovációba beruházni, amely pozitív hatással járhat a fenntarthatóság, az élelmiszerbiztonság, az erőforrás-hatékonyság, a hulladék mennyiségének csökkentése és a rövid értékesítési láncok stb. terén; kiemeli ugyanakkor, hogy a családi gazdálkodás kapcsán alaposan tanulmányozni kell az ilyen fejlesztések gazdasági és társadalmi hatásait; továbbá aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy magánvállalkozások nagy adathalmazokat („big data”) használhatnak fel, ami azt eredményezheti, hogy a mezőgazdasági üzemeket műszaki és pénzügyi felügyelet alá helyezik;

39. megjegyzi, hogy az Egyesült Királyság azon döntése miatt, hogy kilép az Európai Unióból, csökkenhetnek a KAP forrásai, és az EU piacokat veszíthet az Egyesült Királyságban; arra kéri az Egyesült Királyságot és az EU-t, hogy maradjanak szoros kereskedelmi együttműködésben a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén;

40. emlékeztet arra, hogy az EU mezőgazdasági költségvetése – amely 2014-ben az EU GDP-jének jöllehet mindössze 0,70 %-a volt – éppen csak elegendő az élelmiszerbiztonság szempontjából stratégiai jelentőségű közös, autentikus európai politika kialakításához, a vidékfejlesztés és a második pillér esetében azonban több területen nem érhetők még el a források szükséges mértékben, ezért az új költségvetésben figyelembe kell venni a KAP új célkitűzéseit;

41. elutasítja a KAP első pillérével kapcsolatos társfinanszírozás gondolatát, mely megkérdőjelezné azt, hogy a KAP az EU egyetlen integrált politikája, de facto ismét nemzeti szintre helyezné a KAP-ot és hátrányos helyzetbe hozná az EU legszegényebb államainak mezőgazdasági termelőit, ahol az uniós finanszírozástól való függés aránya magasabb;

42. megállapítja, hogy az elhízást, a cukorbetegséget stb. elősegítő bizonyos étrendek és bizonyos mezőgazdasági gyakorlatok (egyes állattenyésztésekben az antibiotikumok túlzott fogyasztása, növényvédőszer-keverékek stb.) által okozott közegészségügyi kiadások jóval magasabbak, mint a KAP költségvetése; szorgalmazza az agrár- és élelmiszer-politikák közötti szorosabb együttműködést;

43. azt ajánlja, hogy népszerűsítsék és támogassák a mediterránhoz hasonló egészséges étrendek részét képező élelmiszerek fogyasztását a bor, a gyümölcsök, zöldek és a méhészet támogatására irányuló, célzott programokkal, javítva a termények minőségét és hozzáadott értékét;

44. emlékeztetve a legkülső régiók sajátosságaira és szem előtt tartva, hogy az európai mezőgazdasági modell a legkülső régiókban nem alkalmazható, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 349. cikke kifejezetten felhatalmazza a Tanácsot arra, hogy külön rendelkezéseket fogadjon el annak érdekében, hogy az uniós jogszabályokat – köztük a KAP-ra vonatkozóakat – a legkülső régiókra is alkalmazhatóvá tegye. Erre tekintettel a 2020 utáni KAP-nak fenn kell tartania a legkülső régiókkal szembeni megkülönböztetett elbánást, amely az EMVA, a POSEI, az állami támogatások és más, intézményesített eszközök szükséges kiigazításában testesül meg;

II. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

45. azt javasolja, hogy a jövőbeli, 2020 utáni európai mezőgazdasági politika az alábbi, széles körű egyetértésre számot tartó célok köré szerveződjön:

- a) annak biztosítása, hogy a jövőben is az európai projekt kulcsfontosságú politikájának tekintsék;
- b) az EUMSZ-ben rögzített célkitűzések megvalósítása és megfelelő pénzügyi keret biztosítása;
- c) a vidéki területek sokféleségére épülő, fenntartható és prosperáló mezőgazdaság kialakítása;
- d) az európai területen élő népesség élelmiszerbiztonságának méltányos árak melletti garantálása;
- e) egészséges, tápláló, változatos, minőségi élelmiszerek biztosítása a helyi ellátási láncok fejlesztésének és megerősítésének előmozdítása révén, különös figyelemmel az élelmiszer-pazarlás ellen küzdő szereplőkre és a társadalmi szolidaritásra;
- f) a körforgásos gazdaság és a biogazdaság elveinek alkalmazása annak érdekében, hogy vidéken gazdaságilag jövedelmező tevékenységeket lehessen folytatni;
- g) a piacok stabilizálása és a termelők piaci pozíciójának erősítése;
- h) a termelők számára méltányos életszínvonal biztosítása elsősorban megfelelő mértékben stabil jövedelmi viszonyok révén;
- i) a lehető legtöbb mezőgazdasági üzem megújításának biztosítása, hiszen ez a dinamikus vidéki területek feltétele, különös tekintettel a fiatal mezőgazdasági termelők támogatására;
- j) a finanszírozáshoz, a tudásátadáshoz és a szakképzéshez való hozzáférés biztosítása, valamint az adminisztratív akadályok csökkentése;

- k) a harmadik országok mezőgazdasága destabilizálásának az elkerülése;
- l) az összes mezőgazdasági termelési mód elmozdítása olyan gyakorlatok irányába, amelyek gondot fordítanak úgy a termelők, mint a fogyasztók egészségére, óvják az élelmezési és mezőgazdasági célú mezőgazdasági genetikai erőforrásokat, a környezetet, a vizeket, megerősítik a természetes és mezőgazdasági biodiverzitást, tiszteletben tartják az állatjólétet és korlátozzák a globális felmelegedést;
- m) a mezőgazdasági talajok fenntartása és időbeni védelme mennyiségi szempontból a talajfelhasználás határozott kezelése, valamint a minőség, a termékenység és a biológiai sokféleség javítása révén a megfelelő mezőgazdasági gyakorlatok előmozdításának segítségével;
- n) a termékek eredetmegjelöléssel való ellátása (OEM, OFJ) vagy más minőségbiztosítási rendszerrel való értékelése, mely hozzáadott értéket hoz létre az ágazat és a terület számára, miközben lehetővé teszi a helyi termelési rendszerek életben tartását és hozzájárul a vidéki identitás, valamint a kulturális és gasztronómiai örökség támogatásához;
- o) a KAÉP (közös mezőgazdasági és élelmiszer-politika) állami forrásainak igazságosabb elosztása a mezőgazdasági üzemek, illetve a tagállamok között objektív és megkülönböztetésmentes kritériumok szerint, annak megfelelően, hogy mennyiben tudnak hozzájárulni az EU fenntartható fejlődési célkitűzéseéhez (ideértve a közvetlen kifizetések konvergenciájának felgyorsítását a tagállamok között);
- p) az arányosság elvének alkalmazása a mezőgazdasági termelőkre vonatkozó ellenőrző rendszerre;
- q) a KAP második pillérének megerősítése, mely a vidéki területek életkörülményeinek javítását és általános versenyképességének megerősítését célozza;
- r) az összes vidéki terület gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi fejlesztésének az előmozdítása;
- s) annak a kihívásnak a kezelése, hogy a megélhetési és munkalehetőségek – főként fiatalokat és nőket sújtó – hiányának következtében kiterjedt vidéki területek néptelenednek és öregednek el;
46. megjegyzi, hogy a KAP igen összetett, ezért az egyéni vállalkozóknak és a gazdálkodóknak gyakran nehézkes, sőt kockázatos a támogatások megpályázása. Egyszerűsítésre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a KAP továbbra is elfogadott és vonzó maradjon. Kíváncsú tehát az eljárás egyszerűsítése és felgyorsítása, különösen a kis összegű műveletek esetén, és egyszerűsítve az adminisztratív terheket is;
47. szeretné, ha a KAP költségvetése az európai mezőgazdaság, a vidéki térségek és közösségek szükségleteinek megfelelően magas szinten maradna, és lehetővé tenné a társadalmi igények kielégítését, összhangban az uniós szerződésekben megfogalmazott elvekkel, illetve az Európai Unió egyetlen integrált politikájaként betöltött szerepével;
48. megjegyzi, hogy a mezőgazdaság képes választ adni az éghajlathoz, energiához, élelmiszertermeléshez vagy biodiverzitáshoz kapcsolódó, fent említett kihívások többségére. Ehhez azonban pénzügyileg támogatni kell a műszaki kezdeményezéseket és a vállalkozói vagy kooperatív jellegű innovatív megközelítéseket az átállás felgyorsítása érdekében;
49. felhívja a figyelmet arra, hogy a közvetlen és területalapú kifizetések esetében elsősorban a kisebb és családi gazdaságokra kell a forrásokat összpontosítani, míg az összehatár felső korlátozása által érintett nagy gazdaságok számára a pénzügyi megoldásokat kell előnyben részesíteni;
50. kéri az Európai Bizottságot, hogy részletesen értékelje a jelenlegi KAP eredményeit abból a szempontból, hogy azok mennyire felelnek meg az európai szerződésekben az agrárjövödelmek és a piacok stabilitása terén kitűzött céloknak;
51. ajánlatosnak tartja a mezőgazdasági áringadozás elleni küzdelmet, és javasolja, hogy piaci alapon nyújtsanak a termelőknek jövedelmi perspektívákat, és tegyék az élelmiszerláncokat tisztességesebbé⁽³⁾;
52. kéri, hogy tartsák fenn az Európai Unió működéséről szóló szerződés 349. cikke alapján a legkülső régiók mezőgazdaságának járó bánásmódot a POSEI rendszer révén, amelyet maga az Európai Bizottság is hangsúlyoz az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak címzett 2016. december 15-i, COM(2016) 797. számú jelentésében;

⁽³⁾ A Régiók Európai Bizottsága véleménye a mezőgazdasági árak volatilitásának szabályozásáról (HL C 185., 2017.6.9., 36. o.).

53. kéri, hogy növeljék a meredek lejtőkön vagy hegyvidéken, valamint a hátrányos helyzetű, alacsony terméshozamú területeken, illetve a legkülső régiókban folytatott szőlőtermesztésre, olajbogyó-termesztésre és állattartásra, valamint a legelők és hegyi kaszálók biodiverzitásának növeléséhez hozzájáruló gazdálkodási formákra vonatkozó támogatást;

54. kéri, hogy az EU mint a világ első élelmiszer-importőre és -exportőre minden tekintélyt vessen latba annak érdekében, hogy a mezőgazdasági világkereskedelem szabályai (WTO, 1994) az igazságosabb és szolidárisabb kereskedelmi kapcsolatok irányába mozduljanak el; megjegyzi, hogy az áringadozás folyamatos kihívást jelent az európai mezőgazdaság számára, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy vegyen fontolóra olyan intézkedéseket, amelyekkel csökkentheti a világpiacnak való fokozott kitettségéből eredő kockázatokat;

55. véleménye szerint az inkább a piacra, mint a támogatásokra alapuló mezőgazdasági jövedelem megközelítése erősítheti a mezőgazdasági termelők szakmájának gazdasági elismertségét, ezáltal pedig vonzerejét; ezért javasolja, hogy az EU agrárpiaconak szabályozásával törekedjen az élelmiszerhiány vagy élelmiszer-túlermelés megelőzésére és a mezőgazdasági árak megfelelő szinten való stabilizálására;

56. javasolja éves elővigyázatossági megtakarítások bevezetését, amelyek maradványai átvihetők lennének a következő évre ⁽⁴⁾;

57. kéri az EU-t, hogy a kereskedelmi megállapodásokban és a harmadik országokkal kialakított kétoldalú partnerségekben biztosítson egyenlő versenyfeltételeket; ehhez úgy látja, hogy a mezőgazdasági és élelmiszertermékeket nem szabad az átlagos európai előállítási költségek alatti áron exportálni, mint ahogy meg kell védeni az európai termelést a termelési kapacitását rontó, illetve az európai termelési normáknak meg nem felelő, túl alacsony áron behozott termékektől is;

58. kiemeli a regionális és helyi rövid ellátási láncok jelentőségét, egyrészt mert környezeti szempontból fenntarthatóbbak, mivel kevesebb közlekedési eszközből származó szennyezést generálnak, másrészt mert egy olyan mezőgazdaságot mozdítanak elő, amely a helyi minőséget, a hagyományt, valamint a gazdasági és kulturális örökséget helyezi előtérbe;

59. kéri az EU-t, hogy a harmadik országokkal kötött kétoldalú „szabadkereskedelmi” vagy gazdasági „partnerségi” megállapodások mezőgazdasági vonatkozásait megfelelő forrásokkal rendelkező megállapodásokkal vizsgálja felül, amelyek előnyben részesítik a főként a helyi és regionális piacokat és rövid ellátási láncokat középpontba helyező munkaerő-igényes családi gazdaságokat; kéri emellett az EU-t, hogy kellően vegye figyelembe mezőgazdasági szektorának érdekeit a kereskedelmi megállapodásokban, hogy minimalizálni lehessen az európai termelésre jelentett veszélyt, mégpedig oly módon, hogy összeállítsa azoknak a termékeknek a listáját, amelyek adott esetben túlzott nyomásnak lehetnek kitéve; kéri továbbá, hogy azokat a termékeket, amelyek esetében a liberalizáció problémákat okozhat, egyedi és differenciált módon kezeljék a kereskedelmi megállapodásokban;

60. javasolja az európai versenyjogi szabályok felülvizsgálatát oly módon, hogy azok tegyék lehetővé az ágazat összes szereplője számára – a fogyasztókat és a közhatóságokat is ideértve –, hogy maguk határozhassanak a hozzáadott érték és az árás igazságos elosztásáról a teljes értéklánc mentén, valamint tegyék lehetővé a mezőgazdasági termelők számára, hogy méltányosabb pozícióra tegyenek szert az élelmiszer-ellátási láncban belül, és megerősítsék pozíciójukat a piacon;

61. kéri a közétkeztetésben a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó európai jogszabályok felülvizsgálatát oly módon, hogy azok tartalmazzanak egy a helyi élelmiszeripari termékek vendéglátásban való előnyben részesítésére vonatkozó záradékot, továbbá arra kéri a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy nagyobb mértékben osszák meg egymással bevált gyakorlataikat a helyi jellegű étkezés és az ökológiai mezőgazdasági termelés helyi piacának támogatása, valamint a kisipari feldolgozás érdekében, mely munkahelyeket teremt a vidéken;

62. kéri, hogy az európai költségvetés és az EBB által finanszírozott mezőgazdasági és vidékfejlesztési kutatások a következő témakörökre irányuljanak:

- a) a termelési folyamatok és a gazdaságok fenntartható hatékonysága;
- b) minőségi és környezetbarát termelési módok, agroökológia;
- c) a leromlott talajok termékenységének és a biodiverzitásnak a helyreállítása;
- d) a vidéki területek társadalmi innovációja: helyi közszolgáltatások biztosítása a mezőgazdasági termelési módok számára, kisüzemi feldolgozás és a mezőgazdasági termékek helyi elosztása;
- e) a mezőgazdasági üzemek autonómiáját és ellenálló képességét erősítő technikai innovációk;

⁽⁴⁾ RB-vélemény (HL C 185., 2017.6.9., 36. o.).

- f) fenntartható erdőgazdálkodás;
- g) mezőgazdasági gyakorlatok a globális felmelegedés elleni küzdelem szolgálatában;
- h) állatjólét és fenntartható megoldások növény- és állatbetegségekre;
- i) technológiai alkalmazások a helyszíni ellenőrzésekre a módszerek egyszerűsítése és hatékonyabbá tétele érdekében;

63. kéri, hogy a hektáralapú közvetlen kifizetések helyett mezőgazdasági dolgozónként (azaz aktív gazdálkodónként) járó, maximalizált hektáralapú közvetlen kifizetésekre térjenek át, a következők érdekében:

- a) a mezőgazdaság fenntartása és fejlesztése a mezőgazdasági-éghajlati szempontból hátrányos helyzetű területeken, vagyis a hegyvidékeken, ahol magasabbak az előállítási költségek, illetve a földrajzi hátránnyal küzdő területeken, például a legkülső régiókban;
- b) a kisebb családi gazdaságok támogatása, amelyek termelési volumene gyakran túlságosan alacsony elegendő mezőgazdasági jövedelem előállítására, ugyanakkor fontos szerepet játszanak a vidéki területek fellendítése szempontjából, hangsúlyozva, hogy az első hektárokhoz adott támogatás fokozása létfontosságú a kis gazdaságok számára, különösen a hegyvidéki gazdálkodásban;
- c) a fiatal mezőgazdasági termelők elindításának elősegítése;
- d) hogy minden régióban előmozdítsuk a fokozatos átállást az ellenállóbb és nagyobb mértékben autonóm termelési módokra, amelyek kevesebb ráfordítással, vegyi növényvédőszerrel nélkül működnek, védik az egészséget és mérsékelik a globális felmelegedés hatásait, elősegítik a biodiverzitást, javítják a vízminőséget és figyelembe veszik az állatjóléti szempontokat;
- e) a biogazdálkodás fejlesztésének megerősítése;
- f) a mezőgazdaság támogatása a nagy környezeti értékkel bíró területeken;
- g) az őshonos fajták és fajtaváltozatok használatának támogatása a magas értéktöbbséggel bíró kézműves és szakosodott élelmiszertermelés támogatása érdekében;
- h) a minőségi, nagy hozzáadott értékkel jellemezhető regionális ellátási láncok fejlesztésének támogatása;

64. kéri a környezetbarátabbá tétel keretében az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös gyakorlatok fokozatos megerősítését a következők révén:

- a) vetésforgó, a pillangósvirágúak estében is, hogy az európai állattenyésztés kevésbé függjön a növényi fehérjék behozatalától, csökkenjen a magas energiaigényű és jelentős üvegházhatásúgáz-termelő, nitrogéntartalmú műtrágyák használata;
- b) a művelési tilalom fenntartása az állandó gyepterületeken, a talajban a szénmegkötés és a biodiverzitás elősegítése érdekében;
- c) az ökológiai jelentőségű területek megtartása művelés és növényvédőszerrel használata nélkül a biológiai sokféleség csökkenésének megállítására, engedélyezve azonban a korlátozott extenzív hagyományos legeltetést, amely hozzájárul a talaj gazdagításához, miközben az állattenyésztők számára is előnyös;
- d) az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok megelőzésére szolgáló speciális eszközök rendelkezésre bocsátása;
- e) a NATURA 2000 területeken, a biodiverzitással kapcsolatos többlet vállalások esetén, a jelentős természeti értékű területeken, valamint a védett nagy ragadozók által érintett területeken kompenzációs és többlet vállalásokat előmozdító, egyszerűen hozzáférhető támogatások bevezetése;
- f) egyéb környezetvédelmi intézkedések regionális szinten;

65. a mezőgazdasági alkalmazottak jogainak tiszteletben tartása érdekében azt javasolja, hogy csökkentsék az azoknak a mezőgazdasági üzemeknek odaítélt jövőbeli közvetlen kifizetéseket, amelyek nem tartják be az adott tagállamban hatályos szociális normákat;

66. kéri a KAP második pillérének megerősítését és a vidékfejlesztéshez rendelt költségvetések növelését; kiáll továbbá a szubszidiaritás fokozott alkalmazása mellett, hogy a tagállamok az első pillértől a második pillérhez irányíthassanak forrásokat;

67. felhívja a figyelmet arra, hogy a KAP céljainak helyi és térségi eléréséhez nagymértékben hozzájárult a CLLD és a LEADER megközelítés alkalmazása, ezért ajánlja, hogy a KAP végrehajtását célzó tagállami és regionális programok esetében akár 20 %-kal részesedjen a második pillér végrehajtásából;

68. megismétli, hogy a tagállamoknak és a régióknak nagyobb hatalmat kell kapniuk a mezőgazdasági földterületek szabályozására és e tekintetben korlátozások megállapítására, különösen a nagyarányú földszerzés és koncentráció Európában megfigyelhető jelenségének kezelésére, ami korlátozza a fiatal gazdák lehetőségeit az indulásnál⁽⁵⁾;

69. sürgeti, hogy – az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) megerősítése révén – az alapok egy megfelelő részét különítsék el a vidéki területek fejlesztésére, hogy garantálják az ilyen területek harmonikus és integrált fejlődését, ideértve a helyi infrastruktúra biztosítását, a kkv-k támogatását, a falvak rehabilitációját és a szélesebb körű gazdasági diverzifikációt;

70. azt javasolja az EU-nak, hogy fordítson kiemelt figyelmet a legkülső régiókra, ahol a mezőgazdasági ágazat létfontosságú a munkahelyek létrehozásához és a jólét megteremtéséhez, továbbá az agrár-élelmiszeripar fejlesztéséhez, a kutatás és az innováció előmozdításához, a színvonalas rendezett területek megőrzéséhez és népszerűsítéséhez, illetve az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez;

71. azt javasolja, hogy a második pillérhez tartozó forrásokat elsősorban a közvetkezőkre irányítsák:

- a) a termelők és fogyasztók közelebb hozása egymáshoz rövid értékesítési láncok révén;
- b) a környezetvédelmi normákat meghaladó termelési módokat alkalmazó gazdák támogatása az ökológiai szempontból értékes mezőgazdaság érdekében;
- c) környezetbarát növénytermesztési eljárások kidolgozásának támogatása, fenntartva ugyanakkor a nagy környezeti értékű ökoszisztémákat és ösztönözve a földek szén-dioxid-elnyelési célú erdősítését;
- d) az innováció és a kutatás előmozdításának támogatása a fenntarthatóbb termelési és feldolgozási módszerek érdekében;
- e) a mezőgazdasági termelők piachoz való alkalmazkodása (például tájékoztatás, tanácsadás, üzemvezetési szolgáltatások, képzések stb.);
- f) a mezőgazdasági termékfeldolgozó láncok fenntartható korszerűsítésének támogatása, a termelési láncokkal közösen fejlesztve, és tisztelőtben tartva a környezetet, a fogyasztók egészségét és a hozzáadott érték méltányos elosztását;
- g) az olyan kezdeményezések, amelyek előmozdítják, hogy a termelők szövetkezetekbe vagy termelői szervezetekbe tömörüljenek;
- h) kockázatkezelési tanácsadás az éghajlatbeli és egészségügyi kockázatokkal szemben;
- i) fenntartható beruházások a családi gazdaságok kínálatának a fogyasztói kereslethez való igazításához;
- j) a hivatalos minőségi jelzéssel ellátott értékláncok fejlesztésének támogatása;
- k) a helyi mezőgazdasági termékek kisüzemi feldolgozása;
- l) helyi biotermékeket használó közétkeztetés;

72. javasolja a válaszlépéseken alapuló megközelítésről a megállapodásokon alapuló megközelítésre való átállást meghatározott típusú vállalkozások, ágazatok és területek között; néhány célkitűzésből kiindulva (minőség, termelékenység, fenntarthatóság) javasolja az ezt célzó és a foglalkoztatásra nézve kedvező hatást kifejteni képes innovációs projektek támogatását;

Az uniós alapok közötti szinergia a vidékfejlesztés érdekében

73. javasolja, hogy az EU – az első pillér keretében elegendő mértékben rendelkezésre álló források fenntartása mellett – növelje a vidékfejlesztésnek nyújtott pénzügyi támogatást, amely az előző programozási időszakhoz képest jelentős mértékben csökken;

⁽⁵⁾ A Régiók Európai Bizottsága véleménye: „Fiatal európai gazdák támogatása” (HL C 207., 2017.6.30., 57. o.).

74. jelentős és határozott támogatást javasol a családi gazdaságok fenntartására irányuló fenntartható beruházásokhoz, különös tekintettel a termelésre, a forgalmazásra és a diverzifikációra;

75. vidékfejlesztési stratégia elfogadását javasolja, hogy az összes európai szakpolitika határozottabban hozzájárulhasson a vidéki területeken megvalósuló innovációhoz és együttműködéshez, valamint e területek fejlesztéséhez, a területi kohézió célkitűzéseivel összhangban ⁽⁶⁾;

76. javasolja, hogy egyszerűsítsék a nem mezőgazdasági jellegű vidékfejlesztést finanszírozó különféle alapok integrációját, hogy támogassák:

- a) a vidéki foglalkoztatást fejlesztő helyi kezdeményezéseket;
- b) a vidéki területekre jellemző foglalkozásokkal kapcsolatos szakmai képzést;
- c) a szénmentes, digitális, körforgásos és felhasználóbarát gazdaság szolgálatában álló műszaki és társadalmi innovációt;
- d) az erdőterületek gazdasági, ökológiai és szabadidős értékelését;
- e) a mezőgazdasági ágazat és a védett területek kezelői közötti partnerségek és szövetségek támogatását;
- f) a vidéki digitális kapcsolódási szakadék megszüntetését;
- g) a helyi közszolgáltatások fenntartását és fejlesztését;
- h) a vonzó tájak és falvak megtartását és fejlesztését;
- i) a vidéki turizmust;
- j) a kisebb volumenű helyi megújulóenergia-források fejlesztését;
- k) helyi, kis léptékű közberuházásokat a vidéki közösségek életminőségének és a vállalkozások életképességének javítása érdekében, legalább azokban a régiókban, ahol a tagállamok átlagához képest jelentős elmaradás tapasztalható;

77. síkra szállna a mezőgazdasági és erdőterületek szélesebb körű potenciáljának kiaknázása mellett is, gondolva itt elsősorban a városkörnyéki területek olyan gazdasági, ökológiai, éghajlatvédelmi, energetikai és szabadidős célokból történő kihasználására, mint a helyi élelmiszer- és energiatermelés és a vidéki turizmus. Ez szükségessé teszi, hogy a KAP ne csak a mezőgazdasági vállalkozókra irányuljon. A LEADER-kezdeményezések lehetőséget nyújtanak az együttműködésre és az innovációra a vidéki és városkörnyéki szereplők számára, és ezt a jövőben is biztosítaniuk kell;

78. kéri a strukturális alapok részletes értékelését a Cork 2.0 Nyilatkozat ⁽⁷⁾ által ajánlott „vidéki teszt” bevezetése révén, támogatva a vidéki térségek fejlesztését és integrált stratégiákat dolgozva ki arra, hogy a közlekedési és a széles sávú összeköttetések javításával megerősítsék az ilyen területek helyzetét, ügyelve közben a környezetvédelemre is;

79. hangsúlyozza, hogy egy kiegyensúlyozott területfejlesztés keretében gondoskodni kell a vidéki és városkörnyéki területek, valamint a hátrányos helyzetű területek (pl. hegyvidéki, határ menti régiók vagy más, természeti vagy demográfiai kihívásokkal küzdő régiók) megfelelő támogatásáról, mert csak így lehet odavonzani a növekedésbe, a társadalmi beilleszkedésbe, a környezeti fenntarthatóságba és a foglalkoztatásba történő, szükséges beruházásokat;

80. kéri a városi és vidéki térségek kapcsolatának javítását, lehetővé téve a kisebb városok és vidéki települések teljes körű bevonását, hogy az uniós politikák ne bátorítsanak versenyjellegű kapcsolatokat a városi, a part menti és a vidéki dimenziók között;

81. üdvözli az Európai Bizottság „intelligens falvakat” célzó kezdeményezését, valamint a Parlament hozzájárulását a folyamat sikeréhez, és annak az „intelligens vidéki térségekre” való kiterjesztését javasolja, továbbá kéri, hogy a Régiók Bizottsága minél nagyobb szerepet kaphasson kezdeményezéshez tartozó helyi és regionális tevékenységekkel kapcsolatos keretek kialakításáról szóló egyeztetésekben;

⁽⁶⁾ A Régiók Európai Bizottsága véleménye: „A vidéki gazdaság innovációja és korszerűsítése” (HL C 120., 2016.4.5., 10. o.).

⁽⁷⁾ Cork 2.0 Nyilatkozat, „Jobb életminőség a vidéki területeken”, Európai Bizottság, 2016. szeptember.

82. hangsúlyozza, hogy tovább kell folytatni a strukturális alapok működési szabályainak a közös stratégiai keret által történő harmonizációját a vidékfejlesztés programozásának és irányításának elősegítése és az integrált, területi megközelítések támogatása érdekében⁽⁸⁾;
83. javasolja a „vezető alap” megközelítés erősítését, hogy egységessé lehessen tenni a több alapból finanszírozott projektek irányítását;
84. vita kezdeményezését javasolja a nem mezőgazdasági jellegű vidékfejlesztéshez kapcsolódó különböző alapok egymáshoz történő közelítéséről.

Kelt Brüsszelben, 2017. július 12-én.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Markku MARKKULA

⁽⁸⁾ HL C 120., 2016.4 5., 10. o.